

ISTORINIAI TYRIMAI

Objektas: Rudaminos, vad. Kvietniovo, dvaro sodybos fragmentai (unikalus kodas Kultūros vertybių registre 11284) ir Rudaminos, Vad. Kvietniovo, dvaro sodybos fragmentų parkas (unikalus kodas Kultūros vertybių registre 41886)

Adresas: Vilniaus rajono sav., Nemėžio sen., Skaidiškių k.

Autorius: Šarūnas Subatavičius
(mgr. Istorija, VU, diplomo nr. 1940190)

Užsakovas: Vilniaus rajono savivaldybės
administracijos Nemėžio seniūnija

Vilnius, 2025

TURINYS

ĮVADAS	3
KVIETNIOVO DVARO SODYBOS SUSIFORMAVIMAS IR RAIDA	4
KVIETNIOVO DVARO SODYBOS PARKAS	8
IŠVADOS.....	10
PRIEDAI.....	11

IVADAS

Rudaminos vad. Kvietniovo, dvaro sodybos fragmentai Vilniaus rajono sav., Nemėžio sen., Skaidiškių k. – vietinės reikšmės kultūros paveldo objektas, įrašytas į Kultūros vertybių registrą (u.k. 11284). Dvaro sodybos fragmentus sudaro išlikęs dvarininko namas (u.k. 41885) ir parkas (u.k. 41886) su liepų alėja, pusapskritimio formos parteriu, medžių ratu bei pietvakarinę dvaro sodybos ribą žymėjusių medžių eilių fragmentais.

Kvietniovo dvarvietės ortofotografija (raudonai pažymėta kultūros paveldo teritorija saugoma valstybės)¹

Darbo tikslas – atlikti istorinį tyrimą, kuris leistų atskleisti Kvietniovo dvarvietės įsikūrimo, nuosavybės, užstatymo ir parko raidos ypatumus, kadangi anksčiau jokie istoriniai tyrimai nebuvo daryti. Medžiagos apie dvarvietę ieškota Lietuvos Valstybiniame Istorijos Archyve (LVIA), Lietuvos Centriniam Valstybės Archyve (LCVA) ir Vilniaus universiteto bibliotekos rankraščių skyriuje (VUB RS), remtasi ATR laikų mokestiniais surašymais, 1784 m. Kauno dekanato parapijų aprašymu, reviziniais surašymais, hipotekos knygomis, nagrinėta senoji kartografinė medžiaga ir kt.

¹ Šaltinis: <https://kvr.kpd.lt/>

KVIETNIOVO DVARO SODYBOS SUSIFORMAVIMAS IR RAIDA

Nekilnojamojo kultūros paveldo registre ši dvarvietė vadinama Rudaminos, kitaip – Kvietniovo. Tačiau praeityje šis dvaras buvo vadinamas Skaidiškių arba Miškevičių/Miškonių dvaru (lenk. *Szkodziszki alias Miskiewiczze*) ir mena XVI amžių bei matyt, gerokai senesnius laikus.

Bene pirmą kartą istoriniuose šaltiniuose ši vietovė paminėta 1550 m., kuomet Jonas Fedorovičius Jepimachas už 3 kapas lietuviškų grašių iš Nemėžio totorių įsigijo šienaujamą pievą, buvusią prie Skaidenės upelio – įvardijamos ribos su karališkosiomis ir Rudaminos klebono valdomis.² Vėliau, 1557 m. totoriai Alidas ir Safijanas Japarovičiai, Nurka Urazovičius, Burhačas Bazarovičius, Tumašas ir Urazas Kurmaševičiai pardavė Frydrichui Vietžynskiui Jepimachui šienaujamą pievą prie Skaidenės upelio netoli Skaidiškių dvaro, vienu galu besiribojančią su Rudaminos, o kitu – su vaito žemėmis (žr. priedą nr. 1).³ Kaip matyti iš vėlesnių istorinių šaltinių, Skaidiškių dvarininkai su Rudaminos klebonais dėl žemės ribų bylinėjosi kone šimtmetį, jei ne ilgiau.

XVI a. pabaigoje Skaidiškių arba Miškevičių dvaras priklausė ponui Urbonu Lostaiskiui (lenk. *Łostański*), o gretimos valdos – Parudaminio Šv. Jurgio karmelitų vienuolynui. Apie jų konfliktą dėl žemės valdų ribų liudija išlikęs 1596 m. lapkričio 7 d. susitaikymo raštas, pasirašytas tarp vienuolių ir Urbono Lostaiskio, iš naujo nustačius žemės ribas.⁴ Tačiau tuo konfliktas nesibaigė, kadangi yra žinoma, kad Skaidiškes paveldėję Martynas ir Rožė Lostaiskytė Mackevičiai ir toliau bylinėjosi.⁵ Galiausiai, LDK Vyriausiajam Tribunalui atibojus Skaidiškių dvaro ir Rudaminos bažnyčios,⁶ Martynas ir Rožė Lostaiskytė Mackevičiai 1604 m. gegužės 20 d. raštu paliudijo, kad susitarė su Rudaminos klebonu Kristupu Žuchovskiu.⁷

² Pievos pardavimo sutartis, 1550 m. liepos 30 d. (išrašas iš Vilniaus pilies teismo knygos), VUB RS F57-B54-405_5, l. 1-2.

³ Pievos pardavimo sutartis, 1557 m. liepos 7 d. (išrašas iš Vilniaus pilies teismo knygos), VUB RS F57-B54-405_6, l. 1-2.

⁴ Vilniaus vaivadijos Parudaminio valdos savininkų Šv. Jurgio vienuolyno karmelitų susitaikymo raštas su Skaidiškių, Miškonių valdų savininku Urbonu Lostaiskiu dėl žemės ribų, 1596 m. lapkričio 7 d., Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Retų knygų ir rankraščių skyriaus fondas.

⁵ Martyno Mackevičiaus skundas prieš Bartošą ir Barborą Grotkovskius ir Vilniaus Šv. Jono kleboną Kristupą Žuchovskį ginčiuose dėl Skaidiškių ir Parudaminio žemių, 1603 m. birželio 29 d., VUB RS F57-B54-405_56, l. 1-2.

⁶ Vyriausiojo tribunolo teisme patvirtintas ir sutartimi paremtas dokumentas, išduotas Martyno ir Rožės iš Lostaiskių Mackevičių Vilniaus klebonui Kristupui Žuchovskiu, atibojantis Rudaminos klebonijos žemes, vadinamas Podhorodišče, nuo Mackevičiams priklausančio Skaidiškių palivarko, 1604 m. gegužės 21 d. (išrašas iš Vyriausiojo LDK tribunolo aktų knygų), VUB RS F57-B54-405_61, l. 1-3.

⁷ Martyno ir Rožės Mackevičių sutartis su Vilniaus klebonu Kristupu Žuchovskiu dėl ribų tarp Rudaminos klebonijos Podhorodišče vadinamos žemės ir Mackevičiams priklausančio Skaidiškių palivarko, 1604 m. gegužės 20 d., VUB RS F57-B54-405_62, l. 1-11.

XVII a. pirmoje pusėje Skaidiškės priklausė Žemaitijos kunigaikštystės seniūnui Jurgiui Karoliui Hlebavičiui ir jo žmonai Kotrynai Radvilaitei-Hlebavičienei (žr. priedą nr. 2), kurie 1666 m. už 8057 zlotų (auksinų) palivarką pardavė LDK izdo raštininkui Samueliui Jeronimui Kocielai.⁸ Keičiantis savininkams, tų pat metų rugsėjo 29 d. buvo sudarytas inventorius, iš kurio matyti, kad po 1655-1660 m. maskvėnų okupacijos Skaidiškių arba Miškonų palivarkas jau buvo gerokai apnykęs: sodyboje buvo tik skurdžios būklės medinis ponų gyvenamasis namas, kepykla, svirnas, klojimas ir arklidės.⁹ 1685 m. po Samuelio Jeronimo Kocielos mirties Skaidiškės paveldėjo jo sūnus, Vitebsko kaštelionas Mykolas Kazimieras Kociela (1644-1722), kuris toliau konfliktavo su Rudaminos klebonija dėl gretimų žemės valdų ribų, bandydamas jas užvaldyti.¹⁰

XVIII a. pirmoje pusėje-viduryje Skaidiškės priklausė Vitebsko kašteliono Aleksandro Kazimiero Pociėjaus našlei Pranciškai Chaleckytei-Pociėjenei (1682-1774). Palivarką ji buvo išnuomavusi Jonui Kmitičiui. Tiek ponai, tiek ir jos nuomininkas irgi kovojo dėl ginčijamų Rudaminos klebonijos žemių, pievų ir miškų, ypač Skaidiškių valdoje,¹¹ nepritarė teismo sprendimams ir neketino sugrąžinti Rudaminos klebonijai priklausiusių žemių prie Skaidiškių palivarko. 1749 m. rugpjūčio 26 d. remisiniu LDK Dvasinio tribunolo sprendimu ši byla buvo perduota nagrinėti pakamario teismui.¹² Deja, dėl istorinių dokumentų fragmentiškumo nėra žinoma, kieno naudai buvo išspręstas šis konfliktas, o apie 1760-1770 m. istoriniuose šaltiniuose jau minimas naujas Skaidiškių palivarko savininkas – Ašmenos pavieto maršalka Martynas Teodoras Oskierka (~1720-1796).¹³

⁸ Bobiatyński Konrad, Kariera Samuela Hieronima Kociella jako przyczynek do badania mechanizmów awansu urzędników skarbu litewskiego w drugiej połowie XVII wieku. *Rocznik Lituanistyczny*. 8, 2023 r., 185-204.

⁹ Skaidiškių palivarko inventorius. Sudarytas žemaičių seniūno Karolio Hlebavičiaus ir Kotrynos Radvilaitei Hlebavičienei nuosavybę Skaidiškių palivarką perleidžiant LDK izdo raštininkui Samueliui Jeronimui Kocielai, 1666 m. rugsėjo 29 d., Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Retų knygų ir rankraščių skyriaus fondas.

¹⁰ Dvasinio tribunolo sprendimas Vilniaus klebono Jono Tarasovičiaus ir Vitebsko kašteliono Mykolo Kocielo byloje dėl pastarojo valdinių užimtos žemės, vadinamos Podhorodišče ir priklausančios Rudaminos klebonijai. Byla siunčiama į žemės teismą 1691 m. liepos 17 d. (išrašas iš LDK Vyriausiojo tribunolo knygos), VUB RS F57-B54-405_93, l. 1-4.

¹¹ Kontumacinis sprendimas Vilniaus klebono Stepono Mašovskio byloje su Vitebsko vaivadiene Pranciška Pociėjene ir jos nuomininku Jonu Kmiciumi dėl ginčijamų Rudaminos klebonijos žemių, pievų ir miškų Skaidiškių valdoje, 1748 m. rugėjo 10 d. (išrašas iš LDK Dvasinio tribunolo teismo knygos), VUB RS F57-B54-405_112, l. 1-12.

¹² Remisinis LDK Dvasinio tribunolo sprendimas Vilniaus klebono Stepono Mašovskio byloje su Vitebsko vaivadiene Pranciška Pociėjene ir jos nuomininku Jonu Kmiciumi dėl prieštaravimo ankstesniam šio teismo sprendimui neleidžiant sugrąžinti Rudaminos klebonijai priklausančių žemių prie Skaidiškių dvaro. Byla siunčiama į pakamario teismą, 1749 m. rugpjūčio 26 d., VUB RS F57-B54-405_117, l. 1-6.

¹³ Martyno Oskierkos nuosavybės Skaidiškių valdoje 1596-1771 m. dokumentų sąrašas sudarytas M. Oskierkos byloje su Vilniaus konventų karmelitais (Papiškės), pranciškonais (Jarmališkės), dominikonais (Akalotė) ir Vilniaus klebonu Adomu Ancipa (Parudaminys) dėl Skaidiškių valdos žemės ribų, po 1771 m., Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Retų knygų ir rankraščių skyriaus fondas.

1784 m. duomenimis Skaidiškių palivarkas buvo nedidelis, jo valdoje buvo tik palivarko pastatai, Skaidiškių kaimas ir dvi prie Ašmenos vieškelio buvusios karčemos (žr. priedą nr. 3).¹⁴ XVIII a. pabaigoje Skaidiškes paveldėjo Martyno Teodoro Oskierkos ir Teresės Bžostovskaitės sūnus Ignotas Oskierka (žr. priedą nr. 4).¹⁵ Pastarasis buvo vedęs Sofiją Teresę Valavičiūtę, su kuria turėjo dukrą Barborą. Atrodo, Barbora Oskierkaitė buvusi vienturtė, tad palivarkas liko jai. 1804 m. ištekėjusi už Kazimiero Radzevičiaus¹⁶ ji čia ir gyveno, kol galiausiai, 1823 m. Skaidiškes pardavė Rusijos imperijos karininkams, broliams Ivanui ir Grigorijui Chodolėjams (žr. priedus nr. 5-6).¹⁷

Naujieji savininkai nieko nelaukę 1826 m. palivarką išnuomavo Vilniaus universitetui.¹⁸ 1848 m. sudaryto inventoriaus duomenimis Chodolėjams priklausiusią Skaidiškių valdą sudarė palivarkas su Skaidiškių kaimu kuriame gyveno 137 valstiečiai (76 vyrai ir 61 moteris) bei daugiau nei 600 dešimtinių žemės (per 655 ha).¹⁹ 1864-1869 m. palivarko savininku dar minimas Grigorijus Chodolėjus,²⁰ o XIX a. antroje pusėje Skaidiškes įsigijo iš Kobrino (dab. Baltarusija) kilęs Rusijos imperijos valdininkas Jonas Andžejevskis.

1909 m. siekiant gauti paskolą, Skaidiškių dvaras buvo užstatytas Vilniaus žemės bankui. Iš apdrausto turto sąrašų matyti, kad tuo metu dvaro sodyboje buvo 15 pastatų: medinis ponų gyvenamasis namas, virtuvė, grūdų sandėlis, dvi daržinės, dvi arklidės (viena su vežimine), trys tvartai, kumetynas, pirtis ir sodininko namas (žr. priedą nr. 7),²¹ dvaro sodyboje taip pat buvo didelis vaismedžių sodas bei parkas su gėlių klombomis, pasivaikščiojimų takais, medžių alėjomis ir tvenkiniu.²²

Po Jono Andžejevskio mirties, įsigaliojus testamentui Skaidiškes ir kitas valdas paveldėjo sūnus Adomas ir dukra Janina, 1913 m. vasario 23 d. Vilniaus apskrities teisme registruotu dalybų aktu pasidalinę palikimą. Pagal susitarimą, Skaidiškių dvaras su maždaug 187 ha žemės valda atiteko Janinai Andžejevskytei-Bochvicienei (1880-1959). Pastaroji buvo ištekėjusi už iš

¹⁴ Dekanat wileński w 1784 r. świetle opisów parafii. Praca magisterska napisana pod kierunkiem prof Józefa Maroszka. Białystok 2003, s. 126.

¹⁵ Vilniaus apskrities gyventojų reviziniai sąrašai, 1800 m., LVIA f. 515, ap. 15, b. 169, l. 105.

¹⁶ Vilniaus Šv. Jonų RKB santuokos metrikų knyga, 1796-1805 m., LVIA f. 604, ap. 10, b. 20, l. 76v.

¹⁷ Skaidiškių dvaro inventorius, 1848 m., LVIA f. 394, ap. 1, b. 291, l. 1

¹⁸ Byla dėl dvarininko Chodolėjaus Skaidiškių palivarko išnuomavimo Vilniaus universitetui, 1826 m., RGIA f. 733, ap. 62, b. 847.

¹⁹ Skaidiškių dvaro inventorius, 1848 m., LVIA f. 394, ap. 1, b. 291, l. 1, 5.

²⁰ Byla dėl Skaidiškių ir Prūdykščių dvarų priklausiusio dvarininkui Chodolėjui žemių išpirkimo valstiečiams, 1864-1869 m., RGIA f. 577, ap. 3, b. 625.

²¹ Skaidiškių dvaro byla dėl Vilniaus žemės bankui įkeisto turto draudimo, Nr. 42991, LVIA f. 544, ap. 1, b. 16116, l. 3v.

²² Skaidiškių arba Kvietniovo dvaro hipotekos knyga Nr. 477, LCVA f. 130, ap. 1, b. 8076 (II dalis), l. 2.

Naugarduko kilusio agronomo Stanislovo Bochvico (žr. priedą nr. 8) ir paveldėjusi dvarą, kartu su vyru ir sūnumis Brunonu ir Boleslovu persikėlė gyventi į Skaidiškės. Pasikeitus savininkams, apie 1913-1922 metus Skaidiškių dvaras buvo imtas vadinti Kvietniovo dvaru.²³

1939 m. sovietams ir vokiečiams nukariavus Lenkiją, Lietuva atgavo Vilniaus kraštą, kurį paskubomis stengėsi integruoti ir atlietuvinti, tad ir čia pradėta įgyvendinti Žemės reforma. Dar tais pat metais dalis Skaidiškių arba Kvietniovo dvaro žemių pradėta parceliuoti paskiriant jas savanoriams ir mažžemiams.²⁴ Dvaro savininkei Janinai Bochvicienei buvo palikta 150 ha žemės, o pati dvaro sodyba pervadinta į Kvietyną.²⁵

1940 m. sovietams okupavus Lietuvą Kvietniovo dvaras buvo nacionalizuotas,²⁶ o Stanislovas Bochvicas, prieškarui buvęs Vilniaus žemės banko direktoriumi ir Vilniaus miesto tarybos prezidentu, buvo suimtas.²⁷ Visgi, šeima tremties išvengė – 1944 m. miręs Stanislovas Bochvicas buvo palaidotas prie Skaidiškių Dievo Gailestingumo apaštalės Šv. Faustinos koplyčios, o likę šeimos nariai artėjant frontui pasitraukė į Lenkiją.

Pokariu buvusios Kvietniovo dvaro sodybos ponų gyvenamajame name įsikūrė Rudaminos traktorių ir mašinų stoties kontora ir dirbtuvės, vėliau žemės ūkio mašinų remonto dirbtuvių administracija.²⁸ Ir nors 1958 m. dvaro sodybos parkas buvo paskelbtas valstybės saugomu objektu, kiek vėliau vakarinėje dvaro sodybos parko teritorijoje iškilo du dideli silikatinių plytų daugiabučiai, vaikų žaidimų aikštelė, pietvakarinėje dvaro sodybos dalyje – Skaidiškių mokyklos-darželio bei ambulatorijos pastatai, o rytinėje dvaro sodybos pusėje, nugriovus senuosius dvaro ūkinius pastatus ir sunaikinus tvenkinį, buvo pristatyta garažų ir dirbtuvių.

Lietuvai atkūrus nepriklausomybę 1993 m. buvusios Kvietniovo dvaro sodybos fragmentai įskaitant ir parką bei ponų gyvenamąjį namą buvo įrašyti į nekilnojamojo kultūros paveldo registrą ir yra saugomi valstybės.

²³ Skaidiškių arba Kvietniovo dvaro hipotekos knyga Nr. 477, LCVA f. 130, ap. 1, b. 8076 (II dalis), l. 1-4 (nenumeruota).

²⁴ Ten pat, l. 28 (nenumeruota).

²⁵ LTSR valstybinės žemės ūkio komisijos protokolai, 1940 m. V., 1976 (Acta historica Lituania IX), p. 142.

²⁶ Ten pat, p. 142.

²⁷ LTSR okupacinės valdžios suimtų Vilniaus krašto gyventojų sąrašai, susirašinėjimas dėl jų išlaisvinimo, 1940 m., LCVA f. 317, ap. 1, b. 14, l. 96-97.

²⁸ Tauras Antanas, Mūsų parkai. Vilnius, 1989, p. 66, 249.

KVIETNIOVO DVARO SODYBOS PARKAS

XIX a. pradžioje Skaidiškės dar buvo tik palivarkas su ponų gyvenamuoju namu, ūkiniais pastatais ir vaismedžių sodu, tačiau XIX a. viduryje – antroje pusėje palivarkui augant į dvarą, tarp sodo, daržo ir ūkinių statinių buvo pradėtas formuoti romantizmo epochai būdingas geometrinio plano peizažinis parkas su gėlių klombomis, pasivaikščiojimų takais ir medžių alėjomis. XIX a. pabaigoje, kaip spėjama 1890 m. sudarytame dvaro sodybos plane (žr. priedą nr. 9) matyti buvusio parko ribos ir išplanavimas, į pietus nuo ponų gyvenamojo namo buvęs pusapskritimis parteris, pasivaikščiojimo takai, o už pietinės parko ribos – radialinio plano parkelis su gėlių klomba ir takais

Bene geriausiai dvaro sodybos parko išplanavimo kaita matyti 1929 m. Lenkijos karianiame-topografiniame žemėlapyje (žr. priedą nr. 10). Čia pažymėti į šiaurę ir į pietus nuo ponų gyvenamojo namo buvę pusapskritimiai parteriai, besikryžiuojantys pasivaikščiojimo takai, aiškiai pažymėta ir dvaro sodybos riba, buvusi užsodinta liepų eile. Plano sudarymo metu jau nebebuvo likę už pietinės parko ribos buvusio radialinio plano parkelio su gėlių klomba ir takais, o vaismedžių sode pažymėti du nedideli pastatai (vienas iš jų – sodininko namas). Yra žinių, kad prižiūrėti dvaro sodybos parką Bochvicams padėjo Skaidiškėse gyvenęs sodininkas Boleslovas Drutelis.²⁹

Pokariu buvusios Kvietniovo dvaro sodybos ponų gyvenamajame name įsikūrė Rudaminos traktorių ir mašinų stoties kontora ir dirbtuvės (žr. priedą nr. 11), vėliau žemės ūkio mašinų remonto dirbtuvių administracija, o buvusios Kvietniovo dvaro sodybos parkas imtas vadinti Rudaminos dvaro parku.³⁰

1951 m. darytoje aeronuotraukoje fiksuotas dar nepakitęs, senasis buvusios dvaro sodybos ir parko užstatymo ir išplanavimo vaizdas (žr. priedą nr. 12), 1958 m. parkas buvo paskelbtas valstybės saugomu objektu. Taip pat ir 1961 m. sudarytame SSRS Generalinio štabo topografiniame žemėlapyje schematiškai pažymėtas nepakitęs senasis dvaro sodybos užstatymas (žr. priedą nr. 13). Tačiau kiek vėliau, tarp 1961 – 1984 metų vakarinėje buvusios dvaro sodybos parko teritorijoje iškilo du dideli silikatinių plytų daugiabučiai, vaikų žaidimų aikštelė, pietvakarinėje dvaro sodybos dalyje – Skaidiškių mokyklos-darželio bei ambulatorijos pastatai, o rytinėje dvaro sodybos pusėje, nugriovus senuosius dvaro ūkinius pastatus ir sunaikinus tvenkinį,

²⁹ Worobiej Teresa. Historyczne przeblýski „kwietniowych“ Skojdziszek : gmina z dorobkiem w tle. Iliustr. Tygodnik Wileńszczyzny. 2006, 23-29 listopada, s. 6.

³⁰ Tauras Antanas, Mūsų parkai. Vilnius, 1989, p. 66, 249.

buvo pristatyta garažų ir dirbtuvių (žr. priedą nr. 14). Tuo pačiu, 1986 m. šis parkas buvo priskirtas prie respublikinių gamtos paminklų.

Lietuvai atkūrus nepriklausomybę 1993 m. Rudaminos, vad. Kvietniovo dvaro sodybos fragmentai įskaitant ponų gyvenamąjį namą bei parką su išlikusia liepų alėja, mažalapių liepų ratu, pietvakarinę dvaro sodybos ribą žymėjusių liepų eilių fragmentais ir kitais želdynais buvo įrašyti į nekilnojamojo kultūros paveldo registrą ir yra saugomi valstybės.

Šiandien Rudaminos, vad. Kvietniovo dvaro sodybos fragmentų parke (4,2 ha plote) vyrauja vietinės medžių rūšys: mažalapė liepa, paprastasis ąžuolas, paprastasis uosis, paprastasis klevas, karpotasis beržas, paprastoji pušis, paprastoji eglė, paprastasis skroblas; taip pat introdukuoti medžiai: didžialapė liepa, grakščioji liepa, europinis maumedis, kedrinė pušis, širdinis riešutmedis bei juodasis riešutmedis.³¹ Parkas yra gana apleistas, kai kurie medžiai ar jų eilės yra prastos būklės, tad prieš atliekant parko medelyno tvarkybos ir atkūrimo darbus rekomenduojama atlikti parko medžių inventorizaciją.

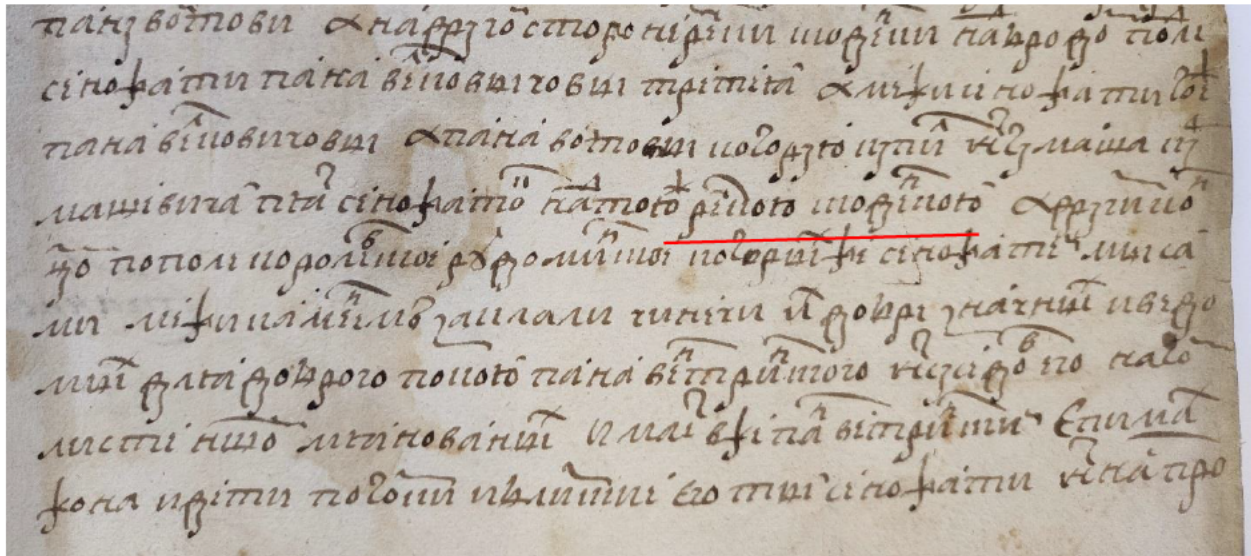
³¹ Gediminas Isokas, Lietuvos gamtos paminklai. Vilnius, 1995, p. 384; Tauras Antanas, Mūsų parkai. Vilnius, 1989, p. 66, 249; Nekilnojamojo kultūros vertybių registro informacija.

IŠVADOS

Atlikus istorinius tyrimus buvo nustatyta, kad:

- Rudaminos, vad. Kvietniovo dvarietė mena XVI amžių, ir matyt, gerokai senesnius laikus. Anuomet šis dvaras buvo vadinamas Skaidiškių arba Miškevičių/Miškonių dvaru.
- XVI a. pabaigoje – XVII a. pradžioje Skaidiškės priklausė Lostaikiams; XVII a. pirmoje pusėje – Hlebavičiams; nuo 1666 m. iki XVIII a. pirmos pusės – Kocieloms; XVIII a. viduryje – Pociėjams; nuo XVIII a. antros pusės iki 1823 m. – Oskierkoms; nuo 1823 m. iki XIX a. antros pusės – Chodolėjams, vėliau Andžejevskiems; 1913-1940 m. – Bochvicams kurie Skaidiškių dvaro sodybą pervadino į Kvietniovą.
- XIX a. pradžioje Skaidiškės dar buvo tik nedidelis palivarkas, tačiau XIX a. viduryje – antroje pusėje palivarkui augant į dvarą, tarp vaismedžių sodo, daržo ir ūkinių statinių buvo pradėtas formuoti romantizmo epochai būdingas geometrinio plano peizažinis parkas su gėlių klombomis, pasivaikščiojimų takais ir medžių alėjomis.
- 1940 m. sovietams okupavus Lietuvą Janinai Bochvicienei priklausęs Kvietniovo dvaras buvo nacionalizuotas. Po Antrojo pasaulinio karo dvaro sodybą perėmė Rudaminos traktorių ir mašinų stoties kontora, vėliau žemės ūkio mašinų remonto dirbtuvių administracija.
- 1958 m. Kvietniovo dvaro sodybos parkas buvo paskelbtas valstybės saugomu objektu, tačiau kiek vėliau vakarinėje dvaro sodybos parko teritorijoje iškilo du dideli silikatiniai plytų daugiabučiai, vaikų žaidimų aikštelė, pietvakarinėje dvaro sodybos dalyje – Skaidiškių mokyklos-darželio bei ambulatorijos pastatai, o rytinėje dvaro sodybos pusėje nugriovus senuosius dvaro ūkinius pastatus ir sunaikinus tvenkinį, buvo pristatyta garažų ir dirbtuvių.
- 1993 m. Rudaminos, vad. Kvietniovo dvaro sodybos fragmentai įskaitant privatizuotą ponų gyvenamąjį namą bei parką su išlikusia liepų alėja, mažalapių liepų ratu, pietvakarinę dvaro sodybos ribą žymėjusių liepų eilių fragmentais ir kitais želdynais buvo įrašyti į nekilnojamojo kultūros paveldo registrą ir yra saugomi valstybės.
- Šiandien Rudaminos, vad. Kvietniovo dvaro sodybos fragmentų parke (4,2 ha plote) vyrauja vietinės ir introdukuotos medžių rūšys, parko fragmentai yra gana apleisti, kai kurie medžiai ar jų eilės yra prastos būklės, tad prieš atliekant parko medelyno tvarkybos ir atkūrimo darbus rekomenduojama atlikti parko medžių inventorizaciją, o parką atkūrinėti remiantis 1929 m. Vilniaus krašto topografiniu žemėlapiu ir 1951 m. aeronuotrauka, kadangi šie šaltiniai teikia daugiausiai informacijos apie buvusios dvaro sodybos parko struktūrą.

PRIEDAI

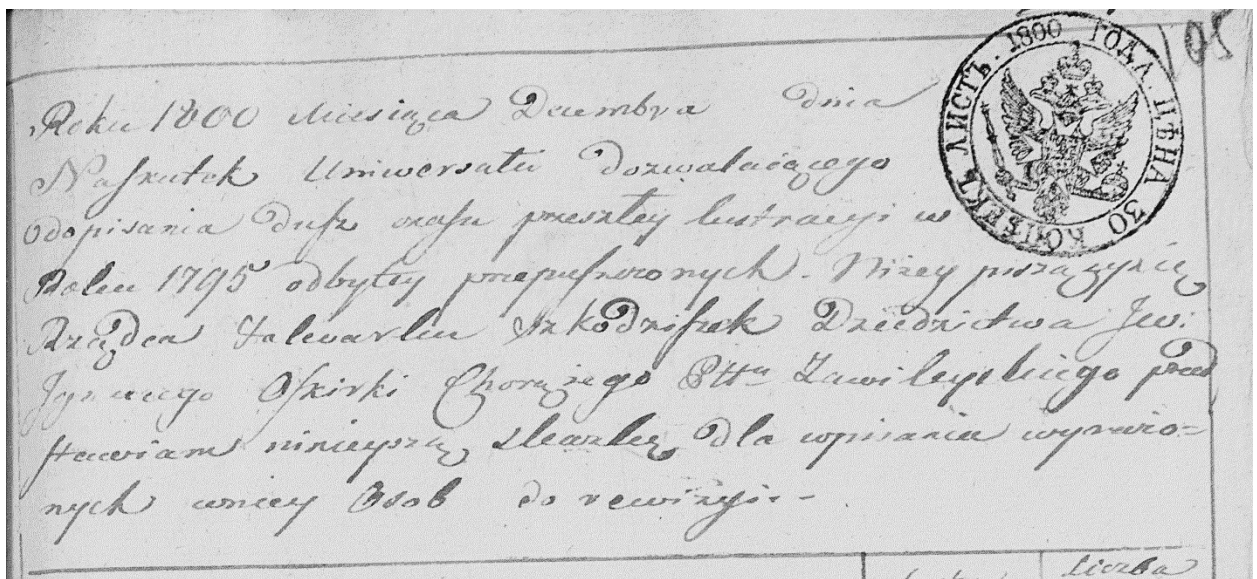
Priedas Nr. 1. Totoriams priklausiusios pievos buvusios netoli Skaidiškių dvaro (prie Skaidenės upelio) pardavimo sutarties rusėnų kalba fragmentas (1557 m.). Raudona rodykle pažymėta teksto vieta, kur minima aprašoma vietovė. Šaltinis: Vilniaus universiteto bibliotekos rankraščių skyrius, F57-B54-405_6, l. 1.

Priedas Nr. 2. Kotrynos Radvilaitės-Hlebavičienės (1613-1672) portretas. Nežinomas dailininkas. Šaltinis: Varšuvos nacionalinis muziejus.

Priedas Nr. 3. Skaidiškių palivarkas (juodas kvadratis) 1836 m. sudarytame penkiavarstyje Rusijos imperijos žemėlapyje. Lapas VI. Čia pateikiama žemėlapių iškarpa atspindinti XVIII a. pabaigos – XIX a. pradžios situaciją. Šaltinis: JAV Kongreso Biblioteka.

Priedas Nr. 4. Skaidiškių palivarko priklausiusio Ignotui Oskierkai valstiečių revizinio surašymo titulinis lapas (1800 m.). Šaltinis: Lietuvos valstybės istorijos archyvas (inventorinis numeris f. LVIA f. 515, ap. 15, b. 169, l. 105).

Предметы страхованія, ихъ мѣстонахожденіе, оцѣночныя и страховыя суммы и взаимныя условія между Обществомъ и страхователемъ.				
Страховая сумма: Оцѣнка:				
1. Господскій домъ	деревянные вры	3200.	3536.	
2. Кухня	тѣмъ черепицей	900.	998.	
3. Алдбаръ		1000.	1027.	
4. Санной сарай	деревян.	1000.	1110.	
5. Хлебный сарай	иш.	4000.	4158.	
6. Котельня	красная	300.	350.	
8. Котельня и обивае- мый сарай	голландъ	800.	892.	
9. Скотный сарай	деревянные вры	2000.	2252.	
10. Свиной дворъ	тѣмъ соломою	200.	243.	
11. Дворъ рабочихъ	деревян.	2500.	2659.	
13. Халъ и прагешная	иш.	300.	456.	
14. Дворъ лошадей	красная	500.	629.	
15. Сарай и халъ	голландъ	300.	344.	
		14000.	18684.	
Замѣчено въ Виленскомъ Земельномъ Банкѣ и находимся въ Виленской губерніи и уездѣ мѣстной Школышкѣ.				
Предпріимъ № 246681.				

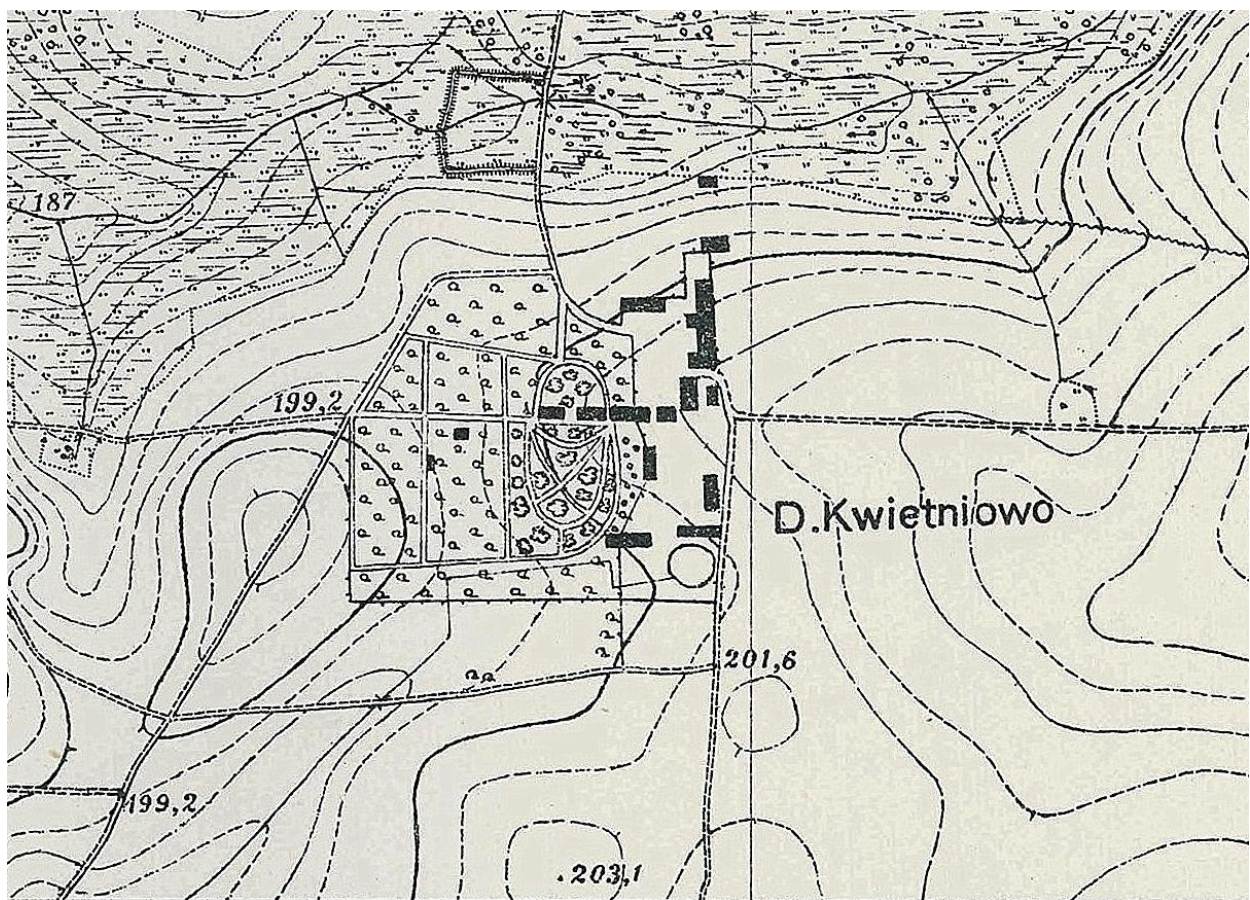
Priedas Nr. 7. Vilniaus žemės bankui užstatyto ir apdrausto turto Skaidiškių dvare sąrašas (1909 m.).
Šaltinis: Lietuvos valstybės istorijos archyvas (inventorinis numeris f. 544, ap. 1, b. 16116, l. 3v).

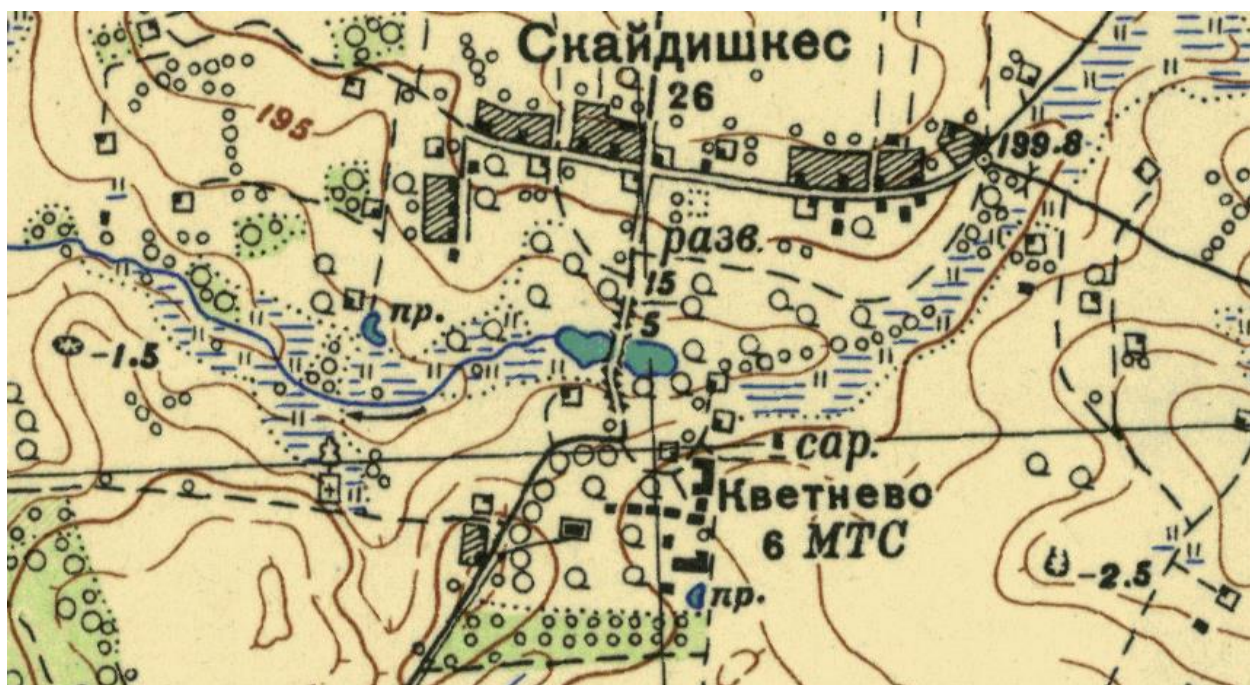
Priedas Nr. 8. Stanislovas Bochvicas (1864-1944). Šaltinis: Lietuvos centrinis valstybės archyvas (inventorinis numeris f. 51, ap. 13, b. 195, l. 2v).

Priedas Nr. 9. Skaidiškių (vėliau – Kvietniovo) dvaro sodybos plano fotokopijos fragmentas su paaiškinimais (~1890 m.). Šaltinis: Lietuvos centrinis valstybės archyvas (inventorinis numeris f. 130, ap. 1, b. 8076 (II dalis), l. 2).

Priedas Nr. 10. Kvietniovo (Skaidiškių) dvaro sodyba Lenkijos okupuoto Vilniaus krašto topografinio žemėlapyje (1929 m.). Šaltinis: JAV Kongreso Biblioteka, lapas P30-S41-D-3.

Priedas Nr. 11. Buvusi Kvietniovo dvaro sodyba RKKA Generalinio štabo topografiniame žemėlapyje (1950 m.). Santrumpa pažymėta čia veikusi Rudaminos traktorių ir mašinų stoties kontora ir dirbtuvės. Šaltinis: Nacionalinės žemės tarnybos Geodezinės ir kartografinės medžiagos fondas, lapas N-35-51-B-b.

Priedas Nr. 12. Buvusi Kvietniovo dvaro sodyba aeronuotraukoje su dešifravimu (1951 m.). Šaltinis: Vilniaus regioninis valstybės archyvas (inventorinis numeris f. 1035, ap. 22, b. 3170, l. 1).

Priedas Nr. 13. Buvusi Kvietniovo dvaro sodyba SSRS Generalinio štabo topografiniame žemėlapyje (1961 m.). Šaltinis: Nacionalinės žemės tarnybos Geodezinės ir kartografinės medžiagos fondas, lapas N-35-51-B.

Priedas Nr. 14. Buvusi Kvietniovo dvaro sodyba SSRS Generalinio štabo topografiniame žemėlapyje (1984 m.). Šaltinis: Nacionalinės žemės tarnybos Geodezinės ir kartografinės medžiagos fondas, lapai C-44-24-B-b-3 ir C-44-24-B-b-4.